خىتاينىڭ چەتئەللەردىكى قانۇنسىز ساقچى پونكىتلىرى

ئاۋسترالىيە «60 مىنۇت» تېلېۋىزىيە پروگراممىسى قانىلى

خىتاينىڭ دۆلەت ئىچىدە ھەرقانداق تەنقىدكە، جۈملىدىن ھەرقانداق تەرزدىكى ئۆكتىچىلىككە يول قويمايدىغانلىقى ھەممىگە مەلۇم. ھالبۇكى، ئەمدىلىكتە خىتاي باشقا دۆلەتلەرنىڭ ئىگىلىك ھوقۇقىنى كۆزگە ئىلماي، ئۆزىنى ئۆكتىچىلەرنى باستۇرۇش ئۈچۈن چېگرا ئاتلاپ ھەرىكەت قىلىشقا ھەقلىق دەپ قاراپ، «ساقچى مۇلازىمىتى پونكىتى» دېگەن نامدا چەتئەلدە قانۇنسىز ساقچى پونكىتلىرىنى قۇرماقتا.

گەرچە خىتاي دائىرىلىرى ئاۋسترالىيەدە مۇشۇ خىل پونكىتلارنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ئاشكارا ئېلان قىلغان بولسىمۇ، ئەمما ئاۋسترالىيەنىڭ قانۇن ئىجرائاتى ئاپپاراتلىرى بۇ خىل پونكىتلارنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ئىنكار قىلىشماقتا. ھالبۇكى، خىتاينىڭ تەھدىت-پوپوزىلىرى بۇنىڭلىق بىلەن تۈگىمەستىن، خىتاي توغرىسىدا ھەقنى سۆزلەشكە جۈرئەت قىلغان ئاۋسترالىيەلىكلەرمۇ خىتاينىڭ ئىنتايىن رەزىل ھۇجۇملىرىغا دۇچ كەلمەكتە.

خىتاي كومپارتىيەسىنى تەنقىدلەپ تۇرىدىغان ئاۋسترالىيەلىك تېلېۋىزىيە رىياسەتچىسى ئەندرېۋ فىلېن (Andrew Phelan) بىر كۈنى مېلبۇرندىكى ئۆيىدە تۇيۇقسىز قولغا ئېلىنىپ، شۇ يەردىكى ساقچىخانىغا ئاپىرىپ سوراق قىلىنغان. ئۇ «ئاۋسترالىيەدىكى بىر خىتاي ئاخباراتچىغا باسقۇنچىلىق قىلىش ۋە ئۆلتۈرۈش ھەققىدە تەھدىت سېلىپ ئېلخەت يوللىغان» دېگەن جىنايەت بىلەن ئەيىبلەنگەن.

ھالبۇكى، ئەندرېۋ فىلېن بۇ ئەيىبلەشنى ئاڭلاپ ھاڭ-تاڭ قالغان ۋە زادى نېمە ئىش بولغانلىقىنى بىلەلمىگەن. بۇ ئېلخەتتە ئىنتايىن قوپال، سەت گەپلەر قىلىنغان بولۇپ، ئەندرېۋ ئۆزىنىڭ ھاياتى بويىچە ھېچكىمگە قارىتا بۇنچىۋالا سەت گەپلەرنى ئىشلىتىپ باقمىغانلىقىنى ھەمدە بۇ ئىشنى خىتاي دۆلەت بىخەتەرلىكى مىنىستىرلىقى پىلانلىغان، دەپ قارايدىغانلىقىنى بىلدۈرگەن.

ئاخىرىدا، ساقچىلار ئۇزۇنغا سوزۇلغان سوراقتىن كېيىن، مەزكۇر تەھدىت ئېلخېتىنىڭ ئەندرېۋ تەرىپىدىن يوللانمىغانلىقىنى جەزملەشتۈرۈپ، ئۇنى گۇناھسىز دەپ قويۇپ بەرگەن.

ھالبۇكى، بۇ قورقۇنچلۇق كەچمىش ئەندرېۋغىلا خاس ئەمەس.

موناش ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى تەتقىقاتچى، خىتاينى تەنقىدلەپ ئىككى پارچە كىتاب يازغان كېۋىن كارىكومۇ (Kevin Carrico) خىتاينىڭ شۇنىڭغا ئوخشاش سۇيقەستىگە ئۇچرىغان بولۇپ، ئۇنىڭ

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

نامىدىنمۇ ئاۋسترالىيەدىكى خىتاي ئاخباراتچىغا باسقۇنچىلىق قىلىش ھەققىدە تەھدىت سېلىپ ئېلىخەت يوللانغان.

بۇنىڭدىن سىرت، «مەن مۇناش ئۇنۇۋېرسىتېتىدىكى خىزمىتىمدىن ئىستېپا بەردىم» دېگەن مەزمۇندىكى يەنە بىر ئېلىخەت كېۋىننىڭ نامىدىن ئۇنىڭ مۇناش ئۇنۇۋېرسىتېتىدىكى رەھبەرلىرى ۋە خىزمەتداشلىرىدىن يەتمىش كىشىگە يوللىنىپ، ئۇنىڭغا نۇرغۇن قولايسىزلىق تۇغدۇرغان.

خىتايغا قارشى پائالىيەتلىرى بىلەن تونۇلغان 24 ياشلىق كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىسى دربۇ پاۋلوۋمۇ (Drew Pavlou) خىتاينىڭ ئاۋسترالىيەدىكى زەربە نىشانلىرىنىڭ بىرىدۇر. بۇلتۇر، دربۇ خىتاينىڭ لوندوندىكى ئەلچىخانىسىنىڭ سىرتىدا نامايىش قىلىۋاتقاندا «خىتاي ئەلچىخانىسى پارتلىتىش ھەققىدە تەھدىت سېلىپ ئېلىخەت يوللىغان» دەپ ئەيىبلەنگەن ۋە 12 يىللىق قاماق جازاسىغا ئۇچراش خەۋپىگە دۇچ كەلگەن. گەرچە دربۇ بۇ ئەيىبلەشتىن ئاقلىنىپ قويۇپ بېرىلگەن بولسىمۇ، ئەمما شۇنىڭدىن كېيىنكى ئالتە ئايدا ئۇنى ئۆلتۈرۈش ھەققىدە تەھدىت سالغان قىرىق پارچىدىن كۆپرەك ئېلىخەت تاپشۇرۇۋالغان بولۇپ، بۇ ئېلىخەتلەر يوللانغان IP ئادرېسىنىڭ خىتاي كومپارتىيەسى ئۈچۈن خىزمەت قىلىدىغان بىر يالالانما ئەسكەرگە ئائىت ئىكەنلىكى ئېنىقلانغان.

ھەتتا، ئىش دربۇ بىلەنلا تۈگىمەستىن، ئۇنىڭ ئاپىسىمۇ «ئەللىك مىڭ دوللارغا قاتىل يالالاپ، سېنى ئۆلتۈرگۈزۈۋېتىمەن» دېگەن مەزمۇندىكى تەھدىت ئېلىخەتلىرىنى تاپشۇرۇۋالغان. شۇنداقلا، ئۇنىڭغا «ياھشىخانا خوجايىنى، خىروئىن چەككۈچى» دەپ بەتنام چاپلىغان ئېلىخەتلەر نۇرغۇن كىشىلەرگە يوللانغان.

ئاۋسترالىيەگە كۆچمەن بولۇپ كېلىشتىن ئىلگىرى خىتايدا يىگىرمە يىل ياشىغان، ھازىر با دېۋۇساۋ (巴丢草) دېگەن نامدا شى جىنپىڭ باشچىلىقىدىكى خىتاي رەھبەرلىرىنى تېما قىلغان سىياسىي ھەجۋى رەسىملىرى بىلەن تونۇلغان ئاۋسترالىيەلىك سەنئەتكارمۇ خىتاينىڭ ئېغىر تەھدىتلىرىگە دۇچ كەلگەن بولۇپ، بىرەيلەن ئۇنىڭغا تۆتىردا: «خىتاينىڭ خۇيىنى تۇتقۇزغان ھەرقانداق ئادەم قانچە يىراقتا بولۇشىدىن قەتئىينەزەر ئۆلتۈرۈلىدۇ» دەپ تەھدىت سالغان.

با دېۋۇساۋ ھازىر تۇرۇۋاتقان ئورنىنى قەتئىي ئاشكارىلىماسلىق شەرتى بىلەن ئۆزىنىڭ خىزمەت ئۆيىنى «60 مىنۇت» پروگراممىسىنىڭ خادىملىرىغا كۆرسەتكەن بولۇپ، ئۇ خىتاينىڭ ئۆكتىچىلەرنى باستۇرۇش قىلمىشلىرى ھەققىدە مۇنداق دېگەن: «خىتايدا پەۋقۇلئاددە مۇستەبىت بىر تۈزۈلمە بار، ھازىر بۇ خىل ۋەھشىيلىك پۈتكۈل دۇنياغا يامرىماقتا. خىتاي دائىرىلىرى ماڭا <ئەگەر قىلىۋاتقان ئىشىڭنى توختاتمىساڭ، ساڭا زىنھار رەھىم قىلمايمىز> دېدى. يولدا ماڭا دائىم يوچۇن كىشىلەر ئەگىشىۋالىدۇ. بىر قېتىم ئاپتوبۇستا ئوخشاش كىيىم كىيگەن، قۇلىقىغا سىمسىز تىڭشىغۇچ تاقىۋالغان، چىرايىدىن خىتايدەك كۆرۈنىدىغان تۆت ئادەم مېنى قورشىۋېلىشتى.»

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.uyghurkitap.com
2023 . تۆكتەبىر 51
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

خىتاينىڭ ئاۋسترالىيەگە قاتتىق بېسىم قىلغانلىقى سەۋەبلىك، با دىۋۇساۋ ئۆز دۆلىتى بولغان ئاۋسترالىيەدە كۆرگەزمە ئاچالماس هالغا كېلىپ قالغان بولۇپ، كۆرگەزمىسىنى پولشا قاتارلىق بىر قانچە ياۋروپا دۆلىتىدە ئۆتكۈزۈشكە مەجبۇر بولغان. يېقىندا، پولشادا تۇرۇشلۇق خىتاي ئەلچىسى ئۇنىڭ ۋارشاۋادا ئۆتكۈزۈلمەكچى بولغان رەسىم كۆرگەزمىسىگە قاتتىق ئېتىراز بىلدۈرگەن ۋە كۆرگەزمىخانىدىن بۇ كۆرگەزمىنى بىكار قىلىشنى تەلەپ قىلغان بولسىمۇ، كۆرگەزمىخانا ۋەكىللىرى خىتاي تەرەپنىڭ بۇ تەلىپىنى رەت قىلىپ، يەنىلا كۆرگەزمىنى ئۆتكۈزگەن.

شۇنداقلا، ئۇنىڭ خىتايدىكى ئۇرۇق-تۇغقانلىرى خىتاي دائىرىلىرى تەرىپىدىن قاتتىق سوئال-سوراق قىلىنغان ۋە ئېغىر تەھدىتلەرگە دۇچ كەلگەن. با دىۋۇساۋ ئۆزىمۇ بىخەتەرلىك ئەندىشىسى سەۋەبلىك توختىماي بىر دۆلەتتىن يەنە بىر دۆلەتكە، بىر شەھەردىن يەنە بىر شەھەرگە كۆچۈپ يۈرۈشكە مەجبۇر بولغان. لېكىن، شۇنىڭدىمۇ ئۇ تۈتېردا ھەركۈنى دېگۈدەك ئۆلۈم تەھدىتىگە دۇچ كېلىپ تۇرغان.

يۇقىرىقىلار خىتاي ھۆكۈمىتى ئۆكتىچىلەرگە قارشى قوزغىغان ئۇرۇش جۈملىسىدىن بولۇپ، ئەمدىلىكتە بۇ ئۇرۇش قەبىھلىك ۋە ۋاستە تاللىماسلىق جەھەتتە يېڭى پەللىگە كۆتۈرۈلدى. چۈنكى، خىتاي ھازىر دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا قانۇنسىز ساقچى پونكىتلىرىنى قۇرۇپ، چەتئەل زېمىنىدىكى ئۆكتىچىلەرنىمۇ جازالاشقا باشلىدى.

نۆۋەتتە گوللاندىيەدە ياشاۋاتقان 21 ياشلىق ۋاڭ جىڭيۈ (Wang JingYu) بۇ ساقچى پونكىتلىرى ھەققىدە بۈاستە تەسىراتقا ئىگە. ئۇ تۆت يىل ئىلگىرى توردا خوڭكوڭدىكى نامايىشلارنى قوللايدىغان يازما يوللىغاندىن كېيىن، ئۆز تەقدىرىدىن ئەندىشە قىلغاچقا، خىتايدىن قېچىپ گوللاندىيەگە كەلگەن. روتېردامدا پائالىيەت قىلىۋاتقان خىتاي ساقچى پونكىتى ۋاڭ جىڭيۈنى ئىز قوغلاپ تەكشۈرۈپ، ئۇنى دائىم پاراكەندە قىلىپ تۇرغان.

ئۇنىڭ ئېيتىشىچە، گوللاندىيەدىكى ئاتالمىش «ساقچى مۇلازىمتى پونكىتى»دىكىلەر ئۇنىڭغا ھەركۈنى، ھەتتا كېچىچە يۈز قېتىمدىن ئارتۇق تېلېفون قىلىپ، ئۇنى خىتايغا قايتىشقا قىستىغان. «ئۇلار مەندىن روتېردامدىكى خىتاي ساقچى پونكىتىغا بېرىپ ئۆزۈمنى مەلۇم قىلىشنى، ئۇلار بىلەن پاراڭلىشىشنى ۋە خىتايغا قايتىشنى تەلەپ قىلدى. ئەگەر مەن خىتايغا قايتسام، تۇرمىگە سولىنىشىم مۇمكىن» دەيدۇ ۋاڭ جىڭيۈ.

دەرۋەقە، ۋاڭ جىڭيۈنىڭ ئاتا-ئانىسى 2021-يىلى خىتايغا قايتقاندا قولغا ئېلىنىپ، بىر يىلدىن كۆپرەك تۇتۇپ تۇرۇلغان ۋە بۇ جەريانىدا خىتاي ساقچىلىرى داۋاملىق ۋاڭ جىڭيۈنى خىتايغا قايتىشقا قىستىغان.

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.uyghurktap.com

ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

لېكىن، ۋاڭ جىگيۇ ئۆزىنىڭ بۇ بېسىملارغا باش ئەگمەيدىغانلىقىنى، چۈنكى ئۆزى مۇرەسسە قىلغان تەقدىرده، خىتاي كومپارتىيەسىنىڭ بۇ ئۇسۇل كارغا كېلىدىكەن دەپ قاراپ، باشقا ئۆكتىچىلەرگىمۇ تېخىمۇ رەزىل ۋاستىلەرنى قوللىنىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

خىتاينىڭ ھازىر 53 دۆلەتتە يۈزدىن ئارتۇق ساقچى پونكىتى بارلىقى ئېنىقلاندى. خىتاينىڭ ئۆزى ئېلان قىلغان ئۇچۇرلاردا، ئۇنىڭ ئاۋستىرالىيەده ئىككى ساقچى پونكىتى بارلىقى كۆرسىتىلگەن.

ئاۋستىرالىيە پارلامېنت ئەزاسى، پارلامېنتتىكى «چەتئەل مۇداخىلىسى مەسىلىلىرى كومىتېتى»نىڭ مەسئۇلى جېيمىس پېتېرسون (James Patterson) بۇ ھەقتە مۇنداق دېدى: «بىز شۇنداق بىر خەۋپكە دۇچ كەلدۇقكى، خىتاي ساقچى دائىرىلىرى ئاۋستىرالىيە زېمىنىدا ئاۋستىرالىيە ھۆكۈمىتىنىڭ تەستىقسىز يوشۇرۇن ھەرىكەت قىلىشقا ئۇرۇنۇۋاتىدۇ، بۇ ھەقىقەتەن ئېغىر مەسىلىدۇر. شۇنى ئېنىق بىلدۈرۈشىمىز كېرەككى، دۆلەت چېگرامىز (يەنى ئىگىلىك ھوقۇقىمىز) ھەققىده يول قويۇشىمىز مۇمكىن ئەمەس. ھېچكىم دۆلىتىمىزگە كېلىپ، بۇ يەردە قانۇنسىز پائالىيەتلەرنى قىلسا بولمايدۇ. چەتئەل ساقچى تارماقلىرىنىڭ ئاۋستىرالىيەده ھەرقانداق شەكىلده ئالاقە پونكىتى قۇرۇشى تامامەن قانۇنسىزدۇر.»

خىتاي دۆلەت تاراتقۇلىرى ئۆزى بۇ خىل ئاتالمىش «ساقچى مۇلازىمەتى پونكىتلىرى»نىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ئېتىراپ قىلغان بولۇپ، «جېجياڭ سۇنئېي ھەمراھ قانىلى» 2018-يىلى سىدنېي شەھىرىنىڭ مەركىزي سودا رايونىدا تۇنجى ساقچى مۇلازىمەتى پونكىتىنىڭ تەسىس قىلىنغانلىقىنى پەخىرلىنىش ئىلكىده جاكارلىغان.

نۆۋەتتە، خىتاينىڭ جېجياڭ ئۆلكىسى ۋېنجوۋ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى ۋانكوۋېر، سىدنېي، پارىژ ۋە نيۇيورك قاتارلىق 11 شەھەردە يېگىرمە «ئالاقە نۇقتىسى» تەسىس قىلغان. بۇنىڭدىن سىرت، خىتاينىڭ جياڭسۇ ئۆلكىسى نەنتوڭ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىمۇ ئاۋستىرالىيەده ساقچى پونكىتى تەسىس قىلغان.

ھالبۇكى، خىتاي دائىرىلىرى بۇ پونكىتلار توغرىسىدا خەۋەرلەردىن نومۇس قىلىشنىڭ ئورنىغا، بۇ پونكىتلارنىڭ چەتئەلده ياشاۋاتقان خىتاي پۇقرالىرىغا «قولايلىق يارىتىش»، شۇنداقلا چوڭ قۇرۇقلۇقتىن قېچىپ كەتكەن جىنايەتچىلەرنى قولغا چۈشۈرۈش مەقسىتىده قۇرۇلغانلىقىنى بىلدۈرگەن. لېكىن، بۇ پونكىتلارنىڭ ئۆزلىرى تۈرۈشلۇق دۆلەتلەرنىڭ رۇخسىتىسىز قۇرۇلغانلىقى بۇلارنىڭ تامامەن قانۇنسىز مۇئەسسەسىلەر ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

ئالاقىدار پاكىتلارنىڭ تولۇق ئىكەنلىكىگە قارىماستىن، ئاۋستىرالىيە دۆلەتلىك ساقچى دائىرىلىرى خىتاينىڭ ساقچى پونكىتلىرىنىڭ ئاۋستىرالىيەده ئاكتىپ ھەرىكەت قىلمايۋاتقانلىقىنى، ئەگەر ئۇلارنىڭ ھەرىكەت قىلغانلىقى بايقالسا، بۇنىڭ زىنھار قوبۇل قىلغىلى بولمايدىغان قىلمىش ھېسابلىنىدىغانلىقىنى ۋە ئۆزلىرىنىڭ بۇنىڭغا قارىتا تەدبىر قوللىنىدىغانلىقىنى بىلدۈرگەن.

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.uyghurktap.com

www.uyghurktap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

خىتاي دائىرىلىرى ئېلان قىلغان ھۆججەتلەردە كۆرسىتىلگەن سىدنېيدىكى ساقچى پونكىتىنىڭ ئادرېسى «60 مىنۇت» پروگراممىسىنىڭ خادىملىرى تەرىپىدىن ئايلارچە تەكشۈرۈلگەن بولۇپ، نەتىجىدە مەزكۇر ساقچى پونكىتى جايلاشقان تۇرالغۇنىڭ خىتاينىڭ دۇنيا مىقياسىدا يوشۇرۇن ساقچى پونكىتلىرى قۇرۇشىغا ياردەملەشكەن تەشكىلاتنىڭ ئىجرائىيە مۇدىرىغا تەۋە ئىكەنلىكى ئايدىڭلاشقان.

ئاۋستراليىدە ياشاۋاتقان بولسىمۇ، خىتاي كومپارتىيەسىنىڭ بارلىق تەدبىرلىرىنى يوللۇقلاشتۇرۇش مەۋقەسىنى داۋاملاشتۇرۇپ كېلىۋاتقان سابىق خىتاي سىياسەتچى ۋىكتور گاۋ (Victor Gao) چەتئەلدىكى بۇ پونكىتلارنىڭ خىتاي پۇقرالىرىنىڭ پراۋىسىنى يېڭىلاش ياكى ئاجرىشىش رەسمىيىتى بېجىرىش دېگەندەك ئېھتىياجلىرىغا قولايلىق يارىتىش مەقسىتىدە قۇرۇلغانلىقىنى، بۇ خىل ئېھتىياجلارنى قاندۇرۇشنىڭ تولىمۇ يوللۇق ئىش ئىكەنلىكىنى ئىلگىرى سۈرگەن، ئۇ مۇخبىرنىڭ: «ئۇنداقتا، نېمە ئۈچۈن، ئامېرىكا ۋە ئاۋستراليىە قاتارلىق دۆلەتلەرنىڭ خىتايدا مۇشۇنداق ئىشلارنى قىلىدىغان پونكىتلىرى يوق؟ بۇ تامامەن ئارتۇقچە ئىش ئەمەسمۇ؟» دېگەن سوئالىغا «مەن ئامېرىكا، ئاۋستراليىە قاتارلىق دۆلەتلەرنىڭ بۇ خىل مۇلازىمەتلەرنىڭ خىتاي پۇقرالىرى ئۈچۈن ئىنتايىن زۆرۈر ئىكەنلىكىنى تونۇپ يېتىشىنى ئۈمىد قىلىمەن. ئەگەر بۇ دۆلەتلەر ئالاقىدار خۇسۇسلاردا خىتاي بىلەن ھەمكارلىشىشنى خالىسا، تولىمۇ ياخشى ئىش بولىدۇ. ئەگەر ئۇنداق بولمايدىكەن، ئۇنداقتا بۇ دۆلەتلەر خىتاينىڭ جىنايەتچىلەرنىڭ ئىز-دېرىكىنى قىلىش ئۈچۈن رادىكال ۋاسىتىلەرنى قوللىنىشىنى توغرا چۈشىنىشى كېرەك» دېگەن.

بۇ يىل 4-ئايدا، FBI مەنخاتوندىكى بىر خىتاي ساقچى پونكىتىنى تاقىغاندا، خىتاينىڭ چەتئەلدىكى ساقچى پونكىتلىرى توغرىسىدىكى خەۋەرلەر دۇنيا تاراتقۇلىرىدا بەس-بەستە خەۋەر قىلىنغانىدى. شۇنىڭدىن بۇيان، بۇ ھەقتىكى خەۋەرلەر ئىزچىل ئوتتۇرىغا چىقىپ تۇرماقتا.

ئىنگىلىزچىدىن ئۆتكۈر ئالماس تەرجىمىسى

مەنبە:

https://youtu.be/7L9ubuwBDkI?si=gKKCUAzmgyjNQnUG

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى